

Biologische bedrijven en de opfok van jongvee

Doorgaans minder jongvee en iets tragere ontwikkeling

Op biologische melkveebedrijven wordt meestal minder jongvee opgefokt dan op gangbare bedrijven. Dit past goed in het streven naar een duurzame koe die lang op het bedrijf blijft. Ook in het streven naar een grote mate van zelfvoorziening past een beperkt aantal stuks jongvee. Meer praktische redenen zijn er ook.

Op basis van de borstomvang wordt het gewicht vastgesteld. Foto PR Lelystad

ONDERZOEK

De maximale hoeveelheid krachtvoer op een bedrijf, inclusief het krachtvoer voor het jongvee, was tot voor kort afhankelijk van de hoeveelheid geproduceerde melk. Dus hoe minder krachtvoer er naar het jongvee ging, des te meer er voor de melkkoeien beschikbaar was. De laatste jaren wordt de krachtvoergift vooral gestuurd door de prijs van het krachtvoer. Ook in het streven naar een grote mate van zelfvoorziening past een beperkt aantal stuks jongvee. Op veel biologische bedrijven wordt een deel van het ruwvoer gewonnen op beheersgrasland en wordt het jongvee geweid op beheersland. Afhankelijk van de bedrijfsomstandigheden geeft de veehouder hierbij soms wat toe op de ontwikkeling van het jongvee en wordt het afkalfgewicht op latere leeftijd bereikt.

Voeding jongvee

Op de Bioveebedrijven laat de kwaliteit van het ruwvoer voor het jongvee in de stalperiode soms te wensen over, zowel betreffende energie als eiwit. Gezondheidsproblemen komen niet veel voor, op enkele bedrijven hebben jonge kalveren wel eens last van longontsteking. Per tien melkkoeien worden op de Bioveebedrijven gemiddeld zes stuks jongvee aangehouden, aanzienlijk minder dan het gemiddelde van 8,5 stuks op gangbare bedrijven. De gemiddelde afkalfleeftijd van de vaarzen ligt op deze bedrijven op 26 maanden en is daarmee vergelijkbaar met bijvoorbeeld die op de bedrijven die deelnemen aan het project Koeien & Kansen. Opvallend is dat, vergeleken met de eerste twee projectjaren van Bioveem, de laatste twee jaren de afkalfleeftijd met een maand is toegenomen.

Bij het insemineren of dekken van het jongvee wordt er op de meeste bedrijven op gelet dat deze dieren voldoende ontwikkeld zijn.

Ontwikkeling blijft iets achter

Tijdens de stalperiode is van al het jongvee op de tien Bioveebedrijven de borstomvang en kruishoogte gemeten en is de conditie gescoord. De borstomvang is omgerekend naar gewicht. Het gewicht van de dieren op de bedrijven met roodbont en zwartbont jongvee is vergeleken met de norm, zoals die door het PV gehanteerd wordt (eindgewicht van 560 kg na afkalven op 24 maanden). In de diagram zijn de afwijkingen ten opzicht van de norm per periode van twee maanden weergegeven.

Op de drie bedrijven met roodbont vee ligt het gewicht in het eerste jaar boven

Tabel 1. Leeftijd waarop inseminatiegewicht bereikt wordt, de afkalfleeftijd, de lengte van de periode tussen afkalven en het bereiken van de 350 kg grens en de relatie tussen de productie van de vaarzen en die van de oudere koeien.

Bedrijf	350 kg grens in mnd	Afkalfleeftijd in mnd	Interval in mnd	% fpcm	% lw
9	11	25	14	83	108
11	11	25	14	80	104
1	13	26	13	84	105
6	13	27	14	84	106
4	13	28	15	91	111
8	14	25	11	81	101
5	14	26	12	77	98
7	15	26	11	81	100
10	15	27	12	79	98
3	15	30	15	81	98

de norm en is het jongvee in het algemeen zeer ruim in conditie, score 3,5 tot 4. Duidelijk is dat deze veehouders een goed beveleesde koe nastreven. In het tweede jaar blijft op één bedrijf de ontwikkeling achter. Bij het insemineren wordt daar rekening mee gehouden: de gemiddelde afkalfleeftijd van de vaarzen op dat bedrijf is 31 maanden. Op de twee andere bedrijven met roodbont vee (kruisingen met Montbeliarde en Fleckvieh) kalven goed ontwikkelde vaarzen af op een leeftijd van 26 maanden. De lactatiewaarde van de vaarzenlijsten ligt daar 7 tot 10 punten hoger dan die van de lijsten van de oudere koeien.

Op de zeven bedrijven met zwartbont vee blijft het gemiddelde gewicht tijdens de gehele opfok wat achter bij de norm.

Aan het eind van het eerste jaar van de opfok is dat ongeveer 20 kg, aan het eind van het tweede jaar loopt dat op tot 40 kg. Om een vaars van voldoende gewicht bij afkalven op 24 maanden te krijgen zou de gemiddelde groei per dag 50 gram hoger moeten zijn. De gemiddelde conditiescore van het jongvee van alle bedrijven met zwartbont vee varieert van 2,4 tot ruim 3. Bij een gemiddelde conditie van 2,4 zijn de dieren te mager en blijft de ontwikkeling achter, zowel wat betreft kruishoogte als gewicht. Extra aandacht voor het jongvee zal op die bedrijven ook economisch voordeel opleveren.

Leeftijd bij inseminatiegewicht 350 kg

In de tabel is te zien op welke leeftijd een gewicht van circa 350 kg bereikt wordt,

op welke leeftijd de vaarzen voor het eerst afkalven en het aantal maanden daartussen. Ook is weergegeven hoe de productie van de vaarzen is als percentage van die van de oudere koeien. Bij een gewicht van 350 kg is jongvee in de regel voldoende ontwikkeld om gedekt te kunnen worden. Uit de tabel blijkt dat jongvee dat op jongere leeftijd vlot groeit en dat het inseminatiegewicht bereikt heeft doorgaans niet meteen geïnsemineerd wordt. Het interval tussen tijdstip van mogelijke inseminatie en afkalven is daar langer. De vaarzen die op jongere leeftijd goed ontwikkeld zijn doen het, in vergelijking met de oudere koeien, wat productie betreft prima: de meetmelkproductie is ruim 80% en de lactatiewaarde is ruim 105% van die van de oudere koeien.

Conclusie

De ontwikkeling van jongvee op de biologische bedrijven blijft iets achter bij de gangbare norm. Grote verschillen tussen bedrijven laten zien dat een goede jongvee-opfok ook onder biologische omstandigheden goed ontwikkelde en gezonde vaarzen geeft die in productie goed mee kunnen. Afhankelijk van de bedrijfsomstandigheden, bijvoorbeeld het inpassen van veel ruwvoer van beheersland, zal het ideale afkalfgewicht later bereikt worden.

